

Song Song Ma **Một thiên tình sử ở Bến Lức Long An** **vào thời Tây Sơn** **BS Hồ Đắc Duy**

Trong Đại Nam Nhất Thống Chí (ĐNNTC) quyển V trang 217 có chép như sau: "Cách huyện Cửu An 22 dặm về phía nam có một con sông gọi là Song Song Ma. Tương truyền ngày trước người con gái nhà giàu, tuổi cập kê, mê người học trò họ Nguyễn, mà người học trò thì người nhà nghèo, không dám nhờ mối lái nói việc kết hôn, vì thế người con gái mắc **bệnh tương tư** trầm trọng rồi chết; cha mẹ cô rất đổi thương tiếc, không nỡ chôn vội, bèn làm cái rạp sau nhà làm chỗ quàn; vì cô gái đã chết, cậu học trò bèn thất cổ chết ở cạnh chỗ quàn, người ta quàn chung họ lại với nhau. Do đấy âm khí kết tụ lâu ngày thành yêu tinh. Sau đó cha mẹ cô gái ấy đều chết, không ai chôn cất thành ra chỗ quàn xác 2 người, cây cối mọc lên như rừng, yêu khí càng ngày càng thịnh, người ta khó chịu, bèn gọi chỗ ấy là xứ Song Ma, để bảo nhau xa tránh. Sau quân Tây Sơn đánh chiếm cứ khu vực này cho thiêu hủy nhà quàn, yêu quái mới hết hẳn".

Huyện Cửu An nay là thị trấn huyện Bến Lức, tỉnh Long An. Trong tập sách kỷ niệm Saigon 300 năm thì năm 1802 Vua Gia Long đổi phủ Gia Định làm trấn Gia Định, sau đó đổi làm thành Gia Định. Năm Minh Mạng thứ 6 đổi thành Gia Định làm thành Phiên An và đến năm Minh Mạng thứ 17 đổi tên là Tỉnh Gia Định. Thời Pháp thuộc tỉnh Gia Định được chia làm mấy tỉnh: Gia Định, Chợ Lớn, Tây Ninh... và họ đã thiết lập một hệ thống hỏa xa Saigon - Mỹ Tho dấu tích nay vẫn còn.

Song Song Ma còn có tên là Song Tình Trinh. Hiện nay con sông nhỏ này được mang tên là Rạch Đôi Ma.

Ở cách Vàm Nhứt Tảo khoảng 500m về phía thượng lưu có một con sông nhỏ là chi lưu của sông Vàm Cỏ Đông, nằm ở bờ nam, thuộc địa phận huyện Cần Đước, trên bản đồ ghi là rạch Đôi Ma. Nơi hợp lưu giữa rạch này với sông Vàm Cỏ Đông được gọi là vàm Đôi Ma. Rạch Đôi Ma chảy qua địa phận của các xã Long Cang, Long Sơn, Phước Vân, Long Hòa, Tân Trạch của huyện Cần Đước. Đoạn rạch chảy qua xã Long Hòa được gọi là Rạch Kiến và ngôi chợ tọa lạc bên bờ rạch cũng được gọi là chợ Rạch Kiến (Nguyễn Văn Thiện - Bảo tàng Long An).

Ít người biết nguồn gốc của thiên tình sử này. Đó là một câu chuyện tình của đôi trái gái vì không lấy được nhau, người con gái vì yêu mà đâm ra tương tư rồi sinh bệnh. Không ai biết rõ bệnh tương tư là cái bệnh gì? Có lẽ cũng như thất tình tự vận mà chết, trường hợp này không phải thế vì người con gái này ngày đêm tưởng nhớ đến người mình yêu vì tơ tưởng nhau mà phát bệnh gầy mòn tiêu tụy rồi chết, cái chết này người xưa gọi thác oan.

Do oan trái mà chết, một cái chết thảm thương mũi lòng cho nhiều người, người ta tin rằng những người chết oan, oan hồn họ không thể siêu thoát, linh hồn họ vất vưởng đâu đó trong rừng sâu, nước độc, trong gió hú, sấm rền, trong mưa bắc giá lạnh. trên tàn cây, ngọn cỏ, nơi sông suối ao hồ...

Bệnh tương tư được nhắc đến trong chuyện tình Trương Chi - My Nương, trong Bích Câu Kỳ Ngộ, trong Song Tinh Bất Dạ... Đó là một điển cố được các văn nhân thi sĩ thời trước lấy đó làm đề tài để sáng tác.

Cái bệnh Tương Tư là cái bệnh gì cũng không ai biết rõ, chỉ loáng thoáng hiểu là vì yêu vì nhớ nhưng, vì tơ tưởng đến nhau mà phát bệnh gây mòn tiêu tụy rồi chết, cái chết này người xưa gọi thác oan.

Bệnh tương tư không phải là một bệnh thực thể trong y học phương tây, trong tự điển Y Khoa phương tây không có một danh từ nào chỉ về một loại bệnh này, từ mal d'amour hay love sick không diễn tả hết cái bệnh tương tư như trong văn hóa Việt Nam và Đông phương. Tương tư được hiểu như là một stress ở vào giai đoạn thứ ba, đó là một tâm trạng lo lắng không yên, một sự tưởng nhớ quay quắt, ray rức bồn chồn, một loại tình yêu đơn phương, một nỗi đam mê kéo dài vô vọng đẩy dần người bệnh vào một tình trạng suy nhược thể chất, rối loạn các chức năng tâm sinh lý làm cho thân thể xác xơ gầy còm, mòn mỏi, tiêu tụy... một dạng bệnh lý tâm thần.

Bệnh Tương tư được xem như một loại chấn thương tâm lý, một loại stress.

Người ta chia stress ra làm ba giai đoạn, ở mỗi giai đoạn có những diễn biến khác nhau, việc điều trị sớm khi mới phát hiện sẽ tránh được những hậu quả, những chấn thương tâm lý tai hại.

1/ Giai đoạn báo động đó là sự lo lắng, cảm giác bất an, hồi hộp, tim đập nhanh, tăng nhịp thở, tăng huyết áp sẽ làm thay đổi tâm lý và lối sống, bệnh nhân sẽ cố tìm cách vượt qua tình trạng này và nếu không được thì nó sẽ sang giai đoạn chống đỡ lúc này thì lo lắng và tuyệt vọng trở thành một nỗi ám ảnh dần dà sẽ làm cho bệnh nhân suy nhược tinh thần lẫn thể chất người ta thường gọi giai đoạn này là ốm tương tư.

Cuối cùng là giai đoạn stress thật sự là một loại bệnh lý đồng nghĩa với bệnh tương tư.

Stress được xem như là bất kỳ yếu tố nào đe dọa đến sức khỏe tâm thần hay có tác động có hại đến các chức năng của cơ thể. Bị stress liên tục, cơ thể sẽ phản ứng lại bằng các phản ứng sinh học nhằm đảm bảo sự sống của mình. Những phản ứng sinh lý nhằm bảo vệ này bao gồm các kích thích tố như Cortisol, Catecholamine, Renine, hormone autidiurétique, hormone somatotrope và đặc biệt là có sự gia tăng Prolactin. Người ta gọi chúng là những kích thích tố của stress (hormone de stress), kích thích tố stress dần dà sẽ làm rối loạn đáng kể vô số những chức

năng sinh lý kéo theo sự sa sút trầm trọng về tâm lý làm xáo trộn hệ thống miễn dịch, hệ thống thần kinh giao cảm và đối giao cảm.

Trong tác phẩm Phan Trần có đoạn mô tả bệnh lý tâm thần này:

*Bệnh tương tư cũng nực cười,
Để phương ngữ tích, để bài bát trân,
Dùng thang nam tử mới tiêu bệnh nàng.*

Xứ Song Ma, giòng sông Tình Trinh đã trở thành chứng nhân của mối tình thiên thu, nơi có một khu vườn oan nghiệt ở đó người ta đã quấn xác cặp tình nhân đó lại với nhau.

Thời gian cùng với những lời đồn đại, thêu dệt, ma quái hóa nó đã trở thành một huyền thoại kỳ bí đã kéo dài, trải qua 300 năm.

Và câu chuyện tình này được chấm dứt khi Nguyễn Huệ kéo quân vào nam thanh toán viện binh của Xiêm La ở Rạch Gầm, Xoài Mút. Quân Tây Sơn đã ra lệnh thiêu hủy ngôi nhà quàn này.

Song Song Ma mang tên một thiên tình sử bây giờ không còn tìm thấy dấu tích, ở đó nay đã được đô thị hóa, có lẽ linh hồn của đôi uyên ương, và nếu có chăng cũng chỉ thoáng qua trong tiếng thở dài của gió hay tiếng rì rào của khóm tre đang gục đầu trên bờ sông.

Nguồn: <http://chimviet.free.fr>

Vàm Nhựt tảo

